

Sørgmuntre historier fra fynske kirkebøger

Ved *G. Hvidkjær*

(Efterfølgende er en fortsættelse af artikel i Fynske Årbøger 1984, hvor der bragtes uddrag af fynske kirkebøger om: fødsel og dåb, dødsfald og begravelse, mord og selvmord. Her erfarer vi, hvorledes fynske præster gennem tiderne har bidraget til, at folk fik et eftermæle på tryk).

Et godt eftermæle

1740 Dominica 3 p. Epiphaniam (24. Januar) jordet Mads Andersen i Harendrup, 70 år gammel. Døde hastig, dog ikke ved ulykkelig tilfald, men efter Guds forsyn. Thi som han var gammel mand, og før havde siddet for gård i Harendrup, men formedelst armod var kommen derfra for 16 år siden, og sad nu med sin hustru til huse stedse derefter hos fremmede, måtte så også siden arbejde hos fremmede, og var trofast i sit arbejde altid. Da nu på denne tid han havde lovet en mand i Harendrup sit arbejde om dagen, og om morgenen blev påmindt om, at gå til arbejde af sin hustru, som altid i kærlighed levede med ham, sagde han: Jeg synes, jeg kendes ved tiden, nu jeg er så mæt af verden; og derpå drog alene to suk så døde. En god ærlig mand i livet. Hans sjæl hos Gud. (Hamdrup).

Død 3/4 1814, Ane Marie Pedersdatter, 16 år. En udmærket sædelig pige. (Gudbjerg).

Død 12/1 1815, Katarine Elisabeth Scheel, 68 år. I høj grad godgørende, vil hun savnes af mange. (Gudbjerg).

Død 8/3 1816, Hans Jespersen, 81 år. En vakker gammel mand. (Gudbjerg).

Død 8/3 1820, Anders Vilhelmsen, 35 år. En meget retskaffen mand, altid svagelig. (Gudbjerg).

Død 28/11 1824, Katarine Elisabeth Vegener, 23 år. En fortræffelig pige, lige udmærket ved sjælden hæsighed, som ved fortrinlig sædelighed. Det et i alle henseende, følgeværdige mønster for sit køn, så hun virkelig var dets prydelse. (Gudbjerg).

Død 6/10 1825, Hans Hansen, 54 år. Lidt underlig, men ellers en meget brav mand. (Gudbjerg).

Død 14/2 1826, Niels Pedersen, 28 år. En meget vakker og retskaffen karl. (Gudbjerg).

Død 28/9 1827, Knud Hansen, 79 år. En brav mand, som troligen og redeligen stræbte at ernære sig og sine. (Gudbjerg).

Død 26/4 1832, Anne Pedersdatter, 26 år. En meget vel oplyst og overmåde vakker pige. (Gudbjerg).

Død 26/7 1833, Birthe Kirstine Hansdatter, 61 år. Gjorde sine slægtninge meget godt, men de skønnede aldrig derpå. (Gudbjerg).

Død 29/3 1857, Jens Hansen, 69 år. Fæstegårdmand i Ørsbjerg.

Anmærkning: Hvo der kendte denne mands sindelag, troskab og gudshengivenhed, vil visseligen aldrig glemme ham. (Kerte).

Et dårligt eftermæle

Død 11/2 1814, Peder Jørgensen, 64 år. En gammel lodden skælm og en stor hykler. (Gudbjerg).

Død 17/10 1814, Giertrud Jensdatter, 62 år. Var halvvanvittig i sine sidste dage, hvilken vanvittighed sikkert er hidrørende fra hendes onde samvittighed. (Gudbjerg).

Død 8/1 1815, Hans Knudsen, 51 år. En ærketyv. (Gudbjerg).

Død 19/7 1815, Peter Larsen, 44 år. Også et slet menneske, og konen er lidet bedre. (Gudbjerg).

Død 19/3 1815, Karen Jakobsdatter, 36 år. En gemen kvinde, offentlig hore. (Gudbjerg).

Død 1/9 1816, Jens Hansen, 62 år. Lumsk i høj grad. (Gudbjerg).

Død 5/1 1817, Hans Rasmussen, 56 år. En durkdreven kanalje. (Gudbjerg).

Død 2/2 1817, Peder Jørgensen, 84 år. Har været en stor skælm, fuld af underfundighed og skalkhed. (Gudbjerg).

Død 27/2 1817, Kristen Andersen, 51 år. En sur kanalje. (Gudbjerg).

Død 9/11 1817, Thomas Bech, 33 år. En tåbelig indbildsk nar og yderlig dum. (Gudbjerg).

Død 27/12 1817, Hans Knudsen, 78 år. Var en snavs karl. (Gudbjerg).

Død 12/5 1818, Maren Hansdatter, 86 år. En helvedes kvinde. (Gudbjerg).

Død 31/5 1818, Madame M.B. Buch, 39 år. Et forskrækkeligt menneske, hvis dødstime lignede hendes liv. (Gudbjerg).

Død 2/10 1818, Anders Madsen, 54 år. En nederdrægtig skælm og gedigen tyveknægt. (Gudbjerg).

Død 3/4 1819, Ane Abrahamsdatter, 33 år. Skønt der var såre lidt ved hende at gøre, var hun dog ikke 20 parter så slem som manden. (Gudbjerg).

Død 28/4 1819, Kristen Povelsen, 64 år. En bedragerisk kanalje og en stor skælm. (Gudbjerg).

Død 29/1 1820, Niels Kristensen, 84 år. En nederdrægtig skælm og således opdrog han også sine børn til at være lige så slette som han selv var. (Gudbjerg).

Død 4/5 1820, Karen Larsdatter, 100 $\frac{3}{4}$ år. Gammel var hun. Måtte hun kun også have brugt den hende forundte lange levetid til alvorlig anvendelse, den hun sandeligt højligt behøvede. (Gudbjerg).

Død 6/8 1820, Peder Thomsen, 63 år. Dum og indbildsk og af en slet tænke måde. (Gudbjerg).

Død 20/6 1822, Kristiane Henningsdatter, 65 år. Styg og ond og nederdrægtig i høj grad, omtrent som manden. (Gudbjerg).

Død 16/12 1822, Kristen Lydersen, 53 år. Yderst lumsk og nederdrægtig til lige en gedigen tyveknægt. (Gudbjerg).

Død 21/1 1823, Niels Nielsen, 78 år. Lumsk og nedrig. (Gudbjerg).

Død 8/5 1823, Ane Jakobsdatter, 41 år. En rigtig lumsk og gedigen satan. (Gudbjerg).

Død 31/10 1823, Karen Rasmusdatter, 56 år. Var et passende sidestykke til hendes lumsk og nederdrægtige mand. (Gudbjerg).

Død 4/5 1824, Peder Hansen, 78 år. Ond og nederdrægtig. (Gudbjerg).

Død 10/7 1825, Povel Rasmussen, 54 år. Et meget slet menneske. (Gudbjerg).

Død 20/11 1825, Rasmus Knudsen, 72 år. Nederdrægtig og slet. (Gudbjerg).

Død 24/4 1826, Madame Magnus, 80 år. En gammel satan. Forhen rufferske i København. (Gudbjerg).

Død 15/2 1827, Rasmus Jensen, 76 år. En dårlig avlsmand, men forøvrigt ganske brav. (Gudbjerg).

Død 5/6 1828, Jens Rasmussen, 79 år. Et gammelt fortrædent skarn, altid vranten og modvillig. (Gudbjerg).

Død 25/8 1828, Kristen Nielsen, 56 år. En ganske brav mand. Græmmede sig til døde over sin onde kones slette opførelse imod ham. Han bar alt med tålmodighed. (Gudbjerg).

Død 1/4 1830, Just Eriksen, 61 år. Ved ham var der ikke ret meget at gøre. (Gudbjerg).

Død 28/4 1830, Rasmus Jensen, 55 år. En nederdrægtig snyder, og en dum pralhals. (Gudbjerg).

Død 8/5 1830, Lars Dinesen, 79 år. En tyv og heksemester. (Gudbjerg).

Død 15/8 1830, Hans Madsen, 68 år. En stor tyveknægt. (Gudbjerg).

Død 30/4 1832, Kristian Hansen, 61 år. I høj grad slet og bedragerisk. (Gudbjerg).

Familiesvagheder

Død 9/4 1815, Engel Magrethe Madsdatter, 73 år. Et nederdrægtigt kvindemenneske, og manden er ikke bedre. (Gudbjerg).

Død 7/3 1816, Hans Hansen, 82 år. Har været en stor skælm i sine unge dage og saa er sønnerne efter ham. (Gudbjerg).

Død 15/9 1819, Lars Andersen, 76 år. Han duede lidet, men konen endnu mindre. (Gudbjerg).

Død 9/3 1821, Peder Hansen, 74 år. Et slet menneske og så er børnene efter ham. (Gudbjerg).

Død 27/9 1824, Jens Lydersen, 63 år. I høj grad nederdrægtig, som hele hans familie. (Gudbjerg).

Drukkenbolte

1757 11. Marts: Holdt en sørgetale over den gamle Hans Ellegård 67 år gammel, havde vel i sin tid været en drunker, men ved vor herres nåde blev omvendt og ydmyget på sin sotte (syge) seng i 14 dage. (Skydebjerg).

Død 5-6/9 1814, Peder Pedersen, 44 år. En drukkenbolt, men en meget tjenstvillig mand. (Gudbjerg).

Død 16/11 1825, Rasmus Andersen, 69 år. En drukkenbolt, næsten halvfjantet. (Gudbjerg).

Død 21/11 1821, Hans Hansen, 53 år. Et fordrucket bæst, som hverken havde følelse af ære og samvittighed. (Gudbjerg).

Død 26/8, 1827, Niels Nielsen, 67 år. Boede for nær ved kroen, da han gerne ville have en tår mere end han burde tåle, men var ellers en meget brav og tjenstvillig mand. (Gudbjerg).

Død 15/2 1830, Niels Andersen, 60 år. En fjantet drukkenbolt. (Gudbjerg).

Død 29/10 1831, Niels Kasparsen, 56 år. En brav og tjenstvillig mand. Ville gerne have sig en god tår en gang imellem. (Gudbjerg).

Død 18/4 1853, Poul Johansen, 57 år. Anm.: Drukken sig ihjel. (Viby).

Forargeligt levned

1680 Dom. invocav. (29. feb.) publice absolveret Anne Poulsd., som havde tjent Peder Madsen i Snestrup, for det 6. buds overtrædelse, hun udlagde endnu, som før, Jens Jensen Jyde, men der han stod frem og nægtede sig at være hendes barnefader sagde hun, at en rytter havde og i fjor i fasten været hos hende, og da jeg spurgte, hvorfor hun lagde Jens Jensen ud ved dåben, blev hun tavs og stiltiende, svarede mig intet dertil. Og der jeg ydermere trængte på sandhed, blev hun alt ved at sige: der har ingen anden haft omgængelse med mig end den samme rytter. Jens Jensen kom imidlertid lige op ad kirkegulvet, begyndte at skælde og skænde på hende, og i blandt andet sagde til hende: Jeg har intet haft med Eder at gøre, og vil I vide det, så kan I ikke nå mig på 20 uger nær, hvilket menigheden hørte, og jeg bad dem drages til minde etc. Hvorpå jeg dog blev ved mit embede og afløste hende etc. (Pårup).

Dom. jubil. (2. Maj) publice absolveret Jens Jensen Jyde, som her oven for er af Anne Pedersdatter udlagt og gik han foruden det forrige nu selv ved, at han havde bedrevet synd med hende. (Pårup).

1681 Dominica 12 Trinitat: (21. aug.) Blev Regine Hansdatter publice absolveret, for det horeri hun havde bedrevet ublueliggen med en soldat Hans Jenssøn. (Marslev).

1688. 17 trin (10. okt.) Blev Christen Lauritzøns søn Frederik trolovet til et kvindfolk, ved navn Ellen Christoffersdatter, som han havde ligget i med nogle år. (Birkende).

1690 Dom. jubilate (11. maj) publice absolveret Mette Hansdatter Skyttes af Pårup, fordi hun nu tredje gang havde ladet sig besove, eller, som hun for menigheden bemeldte, voldtage udi Ejlstrups mark af en karl, som hun ikke kendte, var klædt i en grå vadmelskjortel med sløjfer på. Barnet blev dødfødt, var et pigebarn som blev begravet dom. lætare. (Pårup).

1702 den Søndag Septuagesima, (12. feb.) publice absolveret blev Maren Rasmusdatter af Holef, som havde forset sig imod det 6. bud, og udlagt til barnefader en, som tog hende med vold, der hun rejste fra hofve. (Marslev).

1702 3. søndag i advent (17. dec.) absolverede publice Kirsten Christoffersdatter fra Trunderup, for lejermål med Jacob Sørensen ibid. Som 5. søndag efter Hellig 3 konger stod skrifte for Mette Nielsdatter og 19. Februar stod atter skrifte for dette lejermål. Gud omvende den vanføre horejæger som har kun en arm, og dog arbejder slig uterligheder, som en forargelig lem. (Kværndrup).

1704 d. 28. Marts som var første påskedag om morgenen klokken omtrent 8 døde til Claus Simensen i Åsum et gammelt kvindfolk ved navn Maren Hansdatter som tilforn engang havde været besovet, og sig på nogle års tid udi Aasum havde opholdt. Var ongefchr 80 år og nogle måneder gammel, og blev begravet i kirkegården tredie Paaskedag. (Åsum).

1722 d. 6. Februar: foran absolverede jeg publice Christen Thomes Alsing, som havde fået den navnkundige onde enke Maren Frandsis til hustru og derfor og til medgift med hende en daglig plage, der omsider bragte ham i utålmodighed til at plage hende med slag, som idelig plagede ham med forgiftede ord og andet ondt, besønderlig efter at hun var kendt til at skrifte åbenbarlig, hvorfor de og begge tillige måtte publice. På ovenskrevne dag deprecere deres forseelse i en ekstraordinær stor samling. (Ærøskøbing).

1727 d. 2. Marts blev Anna Povelsdatter, tilhuse værende på Nakkebølle gods hos Hans Hansen i Ollerup, offentlig skriftet for sin anden gangsforsæelse mod det 6. bud, og udlagde til barnefader..., Jacob Hansen Stær gift mand... Men, formedelst hun 3 gange advaret at vende om og bede menigheden om forladelse for sin igentagne letfærdighed givne forargelse, til de 2 første gange svarede, så alle i kirken kunde høre det, at hun havde ikke syndet imod menigheden, og med intet forarget dem, derfor ville hun ikke bede menigheden om forladelse og endelig, efter den 3' gangs advarsel, med så forventt ansigt, og forbitrede gebærder, sprang op, slog om sig med hånden, og råbte som med en gal ondskab, menigheden om forladelse, at præst, degn, medhjælpere, og flere, som var i kirken, så og hørte hendes forfærdelse i ondskab... Blev ikke absolvent, men, da hun igen hastig med lige forbitret ansigt og gebærder nedknælede sagde præsten til hende disse ord: Jeg finder eder ikke værdig til sacramentet, gå bort, og ved Guds nåde bered eder bedre til en anden gang.

(N.B.: Ovennævnte fik dog 1 uge senere, efter påny at have bekendt sin synd, »absolution og Christi Legeme og Blods Sacramente«, og måtte så sige undskyld for sin »opsetsighed mod det hellige Embede«). (Ollerup).

1733 Dom: Adventi (29. nov.) blev Jørgen Hansen, inderste i Rønninge, åbenbare skriftet for begangen tyveri, hvor med han tre gange var blevet pågrebet. (Rønninge).

1736 21. Maj døbt et uægte barn, blev kaldet Anna. Moderen Maren Hansdatter havde tjent Knud Pedersen i Røjerup, lod udlægge barnefader en ubekendt person Rasmus, som skulle møde hende udi Sanderumgård Lyche, der hun lagde sig straks i med ham. Moderens søster Johanna Maria Jakobsdatter bar barnet.

Nota bene: Moderen til dette barn, vedgik aldrig sit barns faders navn, men sagde med vedvarende bekendelser, at hun hverken vidste personens navn, og så at hun kendte intet til ham, derfor og da hun siden stod åbenbar skrifte, bekendte og forklarede at hendes søster havde nævnt sådant navn, på sin egen hånd, eller var der tilskyndet af andre. (Rønninge).

1744 Dom 2 pr. Pascha, (12. apr.) blev Anna Maria Jensdatter, salig Povel Hjulmands efterleverske åbenbar skriftet i Rønninge kirke formedelst

hun både i mandens levende, og siden efter, befandtes med fremmede, at leve meget letfærdigt og forargeligt; og derover måtte begive sig her af sognet. (Rønninge).

1813, 2. Maj: Begravet det ej for sit levnedes velberygtede fruentimmer Anna Jensdatter fra Martofte, moder til 7 siger 7 uægte børn. (Mesinge).

Død 14/5 1814, Niels Pedersen, 55 år. Døde af ærgrelse over sin kones utroskab og slette behandling. (Gudbjerg).

Død 7/4 1832, Maren Nielsdatter, 38 år. Mandens slette og nederdrægtige behandling forvoldte hendes død. (Gudbjerg).

Død 24/12 1836, Else Marie Ditlevsdatter, 63 år. Ødsel, bagtalserske, ondskabsfuld, og ikke fri for ulovlig nærighed, letlevende. (Gudbjerg).

Usædvanlige navne

1697 Dom 21 trin. (24. okt.) som fadder nævnes en Peder *Smørhul*. (Gislev).

1699. 1. søndag i fasten (26. feb.) Hans Knudsen og *Tale* Nielsdatter blev gift (Hjadstrup).

1705. 21. juni begravet Hans *Himmerig* i Kullerup. (Ellested).

1740. 2. søndag efter påske blev Marie *Træbens* begravet. (Gislev).

1740. 3. august, *Mads Lirendrejers* hustru begravet. (Gislev).

1741. 30 marts, Marcus Hillebråds søn døbt og kaldet *Buxeloerdt*. (Odense Vor Frue).

1756. 29. oktober, som fadder nævnes en jomfru *Platfod*. (Odense Sct. Knuds).